

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 40. 41. 42.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Christus tamen huc refert; nam tale dissidium in mundo, & tum erat, & nunc quoque est, domesticorum ob religionem rixa. *v. 24.* relata ad maritum sponsa, ad focum nuptiarum dicitur Pax interna, bellum exterum. De pace vide Isaiam 2. 3. 9. & 6. 7. Mich. 4. 1. Ephes. 2. 11.

VERSVS 37.

Qui amat Patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus.

QVÆSTIO I.

Quis amor qui Christo indignum efficit?

§. 1. Cyprianus Epistol. 26. hac voce nos quasi ad prælium ait excitari. Reuera enim serium est magni imperatoris præceptum: quo nos iubet se sequi, nec villo amore alio abduci permittit. Duos affectus arctissimos filiorum & parentum nominat, qui excendi sunt, si causa Christi agatur: si enim quis ita amat Patrem, aut filiam, ut Christum confiteri nolit, non est ipso dignus ut licet sit discipulus heres regni celorum, itaque non hic consilium perfectio omnia relinquendi, sed præceptum est, nihil Deo antepone. Qui amat Patrem aut matrem, id est, me offendit potius, quam ut matrem aut Patrem relinquat, non est me dignus, vel de discipulatu, vel vita æterna: Lucas habet, qui non odit; non quod verum odium imperet, sed quod maiorem Dei amorem velit, ut si Pater, mater, filius, filia contra Deum agere suadeant, eos fugiat, peccatum detestetur. Verum hac de re alibi commodius.

VERSVS 38.

Et qui non accipit crucem suam & sequitur me: non est me dignus.

QVÆSTIO I.

Quæ crux?

§. 1. Portabant crucem suam, ad id supplicium damnati, inde dicebantur *duci sub furcâ*, nudi flagellis cedebantur, ut sic procedere cogerentur, si recitarent; stimulis fodiebantur, vrebantur. Cum ergo Christiani alia nulla causa, quam fidei crucem subirent, vult eos sponte eam attollere in humeros. Quod de cruce dicit, id de omnibus afflictionibus dicendum est, si enim tam grande tormentum, multo magis minor ferenda, & in cruce omne genus erat malorum, vitæ personæ, odium, mala mansio, & supplicia præcedentia. *ἀποδοῦναι* inquit, est à Deo recipere atque admittere, sponte subire & Christum præeuntem sequi.

§. 2. Cum ait *ὁποῦ μὲ ποῖς με*, Beza existimat, neminem sequi Christum; si eum aliquo cultu in Scriptura non comprehenso prosequatur. Pone, inquit, sequitur me, *ἀποδοῦναι* *ὁποῦ μὲ ποῖς με*, ad verbum, retro me, vel post me, ut supra c. 3. 11. Quod certe notandum est, ut qui Deum colunt cultu à se excogitato, intelligant se non sequi Christum, sed illi prave velle. Itaque, *ὁποῦ μὲ ποῖς με* sum interpretatus, Pone me: quia quum Evangelista præter verbum *ἀποδοῦναι* *ὁποῦ μὲ ποῖς με*, addendum aliquid præterea iudicaret, hoc quoque putauimus necessario exprimendum, quod à veteri interprete, & ab Erasmo fuit neglectum. Multi enim se Christum sequi dicunt, quum illi soli sequantur, qui pone sequuntur: si qui illum verbo suo præeuntem possint ostendere.

Quod ad verba attinet, in Latino satis intelligitur, *D. sensus* *interpres.* eum qui sequitur, non ante, sed pone sequi. ideo reprehendi non debet interpres, quod verbum non necessarium omiserit, licet etiam emphaseos causa addere potuerit. Sequuntur autem Christum non tantum qui verbum eius scriptum obseruant, sed etiam illi, qui ordinem, caerimoniasque in Ecclesia eius consuetas retinent. Nam de talibus ex verbo Dei Ecclesias auditæ iubemur. Ut enim sequatur opus est, eadem gradi viâ. Qui vero in Ecclesia non est, extra viam est. *Nemo Christi* *sequitur, nisi in* *Ecclesia.*

VERSVS 39.

Qui inuenit animam suam, perdet illam: & qui perdiderit animam suam, propter me, inueniet eam.

QVÆSTIO I.

Quid nuncire animam & perdere?

§. 1. Qui animam suam, hoc est, scriptum inuenit *Inuenire* *animam,* *seruare vi-* *tam.* his periculis & doloribus ereptum in tuto collocauit negando, vel non cōfiteo, crucē excutendo, is perdet in futuro sæculo, res amissas, aut penè amissas, cū recuperauim⁹ gaudeamus, & diligentiorē illis custodiam adhibemus, ita qui in carcere vel tribunali negabant, iterum sibi redditū suisque videbantur, gratulabantur anni i, inuēti dicebantur. Videtur allusio ad eos, qui olim per plagium in seruitutem adducebantur, ac deinde inueniebantur ingenti suorum gaudio, sic & hiberati carceribus, & aliis malis inuenti putabantur. Et contra perditū, qui non inueniebantur; at hitamen inuenti dicuntur in cælo à Deo, & Angelis, aliis perditū; at opinione vulgi perisse putantur qui moriuntur, salui qui euaserunt. Inuenire animam & vitam seruare præsentem.

§. 2. Hic inuentioni animæ tribuitur exitum, perditioni vero salus. Itaque solidè probat Bellarminus lib. 1. de baptismo, cap. 6. martyrio non sola fide salutem acquiri, quod clari⁹ ex Luc. 9. 24. 14. 26. Ioan. 12. 25. probatur. Nam ubi dicitur, qui perdiderit salutem faciet, non est dubium de æterna salute sermone esse.

VERSVS 40.

Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui me misit.

41. *Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ: mercedem Prophetæ accipiet. & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.*

42. *Et quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigide, tantum in nomine discipuli: Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.*

QVÆSTIO I.

Quæ merces Apostolos recipientibus datur?

§. 1. Qui sincere & humaniter recipit legatum, & legatam recipit, Christus legatus est Patris, Apostoli Christi, iis ergo recipiendis & Christus & Pater Christi recipitur.

Matthæi 10
Evangelium
C. 10

Magna est
Christi suo
rum cura.

Hæc eo dicuntur, ut cognoscant Apostoli, quantum sui curam Dominus habeat, cum amicos tam studiose remuneret.

Prima recipientis est dignitas, quod Christum excipiant, quod quomodo fiat, exposuit S. Athanasius. Contra Arianos lib. 4. Quæ enim nostrâ (inquit) sapientia loqueretur; eâ Dominus tanquam propria sibi suis verbis usurpat. Non enim creatur creatrix, sed propter imaginem sui rebus creatis ingentiam, ipsa se creari dicit. Et quemadmodum ipse Dominus locutus est, qui vos excipit, me excipit: eo quod figura eius in nobis sit; ita quoque, tamen si res create id ipsum non sint, quod ille est, tamen ob simulachrum Dei & formulam qua in creatis est, veluti ipse crearetur, ad hunc modum locutionem moderatur, Dominus creavit me initium viarum suarum ad opera sua.

In nomine
Propheta. §. 2. Recipere Prophetam in nomine Propheta, seu ut est in Græco ἐν ὀνόματι προφήτου, in nomen Propheta, hoc est, quia Propheta est; seu ut nunc loquuntur, quatenus Propheta est: non ob alias, qualescunque causas. Marcus c. 9. 41. Quia Christus est.

Merces Pro-
pheta. §. 3. Mercedem Prophetæ accipiet, cuius propositionis expositiones variae sunt. Quidam enim existimant fore tantam mercedem hospitii, quanta est merces, vel Prophetæ, vel Apostoli. Hoc tamen fieri ordinari non solet; maior est enim merces Apostoli, quam hospitii. Fieri tamen potest, ut tanta fide, charitateque servi Dei recipiantur, ut maior sit excipientis, quam excepti merces. Alii mercedem respondentem dignitati iusti vel Prophetæ. Alii compensationem tantummodo indicant mercedem spiritalem pro carnali beneficio. Commodissima est S. Chrysostomi interpretatio. Mercedem recipere eum, quam par est, recipere illum, qui Prophetam recepit, quia enim Prophetæ, Apostolo, vel iusto cooperatur, auxiliūque præbet, huic ergo labori peculiare decus attribuetur, ut quemadmodum martyri, virgini, doctori sua datur laureola, & singulare donatiū, ita quoque eorum adiutoribus, hospitibusque similis aliqua gloria tribuetur, quæ respondeat mercedi Prophetæ, martyris, doctoris: siue eadem sit specie, gradu distans, siue diuersa, sed similis tamen, & affinis eorum sanctorum laureolis.

QVÆSTIO II.

An merces sit propriè dicta?

Merces ha-
retici im-
propria. §. 1. Valde nolunt mercedem dari heretici, ne sola fides periclitetur. Piscator, [Non est putandū, nos præmia illa quibus Christus nostram erga confessores beneficentiam compensaturus est mereri: quia nimirum appellantur merces, nam merces appellatur per metaphoram κατὰ γενικὸν: quia propriè loquendo ad illam beneficentiam sumus obligati: nec illam debita alacritate præstamus. Et si maxime præstaremus: tamen semper nobis esset fandum, nos esse seruos inutiles: fecisse quod debuimus facere.]

Merces pro-
priè dicta. Respondeo, mercedem propriè dictam vel hic locis clarissime demonstrat. Merces enim est præmiū constitutum pro operâ impenia, correlatiū meriti scilicet. Ad Mercedem vero pertinet, ut opus quod proponitur fiat, deinde ut sit mercedis promissio facta. Verumque hic inuenitur. Opus est, recipere Prophetam in nomine Propheta, aut iustum quia iustus est. Merces est, merces Prophetæ, & iusti: itaque merces illa datur operis intuitu; quia vni operi vnus generis, alteri alterius, & sine opere non daretur, non enim datur merces Prophetæ, nisi illi, qui Prophetam recipit.

§. 2. Nec rationes Piscatoris probant esse mercedem κατὰ γενικὸν, abusive sumptam. Quia, inquit, ad illam beneficentiam sumus obligati. Non enim ideo

merces esse definit; quia ad eam obligati sumus. Sine villo præmio Dei seruos excipere tenemur, Dei tamen gratuita bonitas præmia constituit, & iureiurando se ad solutionem obligauit, ideoque iam merces facta est.

Argutis porro illis Atheismo, & Tarcismo viam sterni clarum est ex argumentis Socini, & Ostorodii. Qui eodem axioma meritum Christi euertere conantur. Christus enim mandatum moriendi habuit, ideo obediens fuit vsque ad mortem crucis, si obligatus fuit, non igitur merces illi nisi gratuita data fuit, non igitur satisfecit. Itaque ex his respondere Turcis & Samofatenianis Caluinistæ non possunt.

§. 3. Falsum etiam est non aliquando illam operam debita alacritate fieri, quâ Abraham Angelos excipit, quâ Galatæ oculos erueret, & dare Paulo voluissent, nonne eâ caritate recipere valet, ut modum pro Apostolo paratus sit? Quamuis ergo maiore caritate excipere possit, non tamen est peccatum id fieri, vel magnâ, vel etiam mediocri. Nam etiam Christus Dominus certo gradu caritatis, quâ homo est, nos dicitur, non intentione infinita: potuit vero si Deo ita visum esset eam multis modis feruenter em efficere.

§. 4. Nec ideo serui inutiles esse desinimus, quod seruis inutilibus præmiū Deus statuit.

QVÆSTIO III.

An quia calice, aqua frigida rependitur regnum celorum, omni minimo peccato debeatur infernus?

§. 1. Ita apud Bellarminum lib. 1. de amissione gratiæ & statu peccati argumentantur Sectatiles. Responder Bellarminus. Multis modis argumentum hoc precat. Primo, ait, non perdet mercedem, itaque solutum sequeretur: minima non perdere suam pœnam. 2. non aliter sequitur, minimo operi datur merces maxima, ergo minimo peccato pœna aeterna. Minimo enim operi dare maximum præmiū est ingens liberalitas, minimo peccato dare maximam pœnam, crudelitas. Denique dare calicem aquæ frigidæ ex caritate, non est minimum opus, sed valde magnum, & meritum vite æternæ, cui opponitur non veniale, sed mortale peccatum.

Obicit Pareus pag. 161. Corrigamus argumentum ut nostrum fiat. Non dare potum frigidum pusillis Christi, meretur mortem æternam, & tamen est leue peccatum. Igitur leue meretur mortem æternam. Propositio probatur. Quia dare potum frigidum, accipere gratuitam mercedem vite æternæ. Si opus valde magnum dare potum frigidum ex caritate, ergo non dare est mortale, quod ei opponitur.

Verum repetit obiectionem à Bellarmino positam, cur non & solutionem? Non sequi, demonstratum est à Bellarmino, Exigua virtutis operi datur merces, vite æternæ, ergo exiguo peccato aeterna pœna. Quod si magnum sit opus, ex caritate, non tamen minimus defectus id eoleralis. Magna erat charitas optantis fieri anathema pro fratribus, nec tamen minus ardens amor damna bilis est. sine sumptu Euangelium ponit Apostolus Paulus, virtus heroica est, nec tamen ceteros Apostolos de Euangelio viuentes sui iuris usus damnauit. Potrò non dare potum aquæ frigidæ pusillis Christi, pro necessitate magnitudine grauissimum scelus esse potest, sine necessitate id peccatum est. Itaque non omne peccatum magnum est, quod magna virtuti opponitur, sed quod in propria & magna virtutis materia in iustitiam violat. Equidem charitati proximè opponitur odium, unde homicidia, aliaque nascuntur, & eadem opponitur etiam minima verborum aut rerum iniuria.

ria. Qui regnum eripit Imperatori, & qui vnus oboli portio eum defraudat, iniuriam infert, non tamen vniuersum peccatum est magnum, sed maximum in-

uasoris, & tyranni, nec tamen portio fraudantis nullum, sed paruum.

CAPVT XI.

Et factum est, cum consummasset Iesus, precipiens duodecim discipulis suis transiit inde ut doceret, & predicaret in ciuitatibus eorum. 2. Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis. 3. ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium expectemus? 4. Et respondens Iesus ait illis: Euntes renunciate Ioanni quæ audistis, & vidistis. 5. Cæci vident, & claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt pauperes euangelizantur. 6. & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. 7. Illis autem abeuntibus, cepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? 8. Sed quid existis videre: hominem mollibus vestitum: ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. 9. Sed quid existis videre: prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam prophetam. 10. Hic est enim, de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. 11. Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista: qui autem minor est in regno cælorum, maior est illo. 12. A diebus autem Ioannis Baptiste usque nunc, regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. 13. Omnes enim Prophetæ, & lex usque, ad Ioannem prophetauerunt. 14. & si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. 15. Qui habet aures audienti, audiat. 16. Cui autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coequalibus, 17. dicunt: Cecinimus vobis, & non saluastis: lamentamini, & non planxistis. 18. Venit enim Ioannes neque manducans, neque bibens, & dicunt: Demonium habet. 19. Venit filius hominis manducans, & bibens, & dicunt: Ecce homo vorax, & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia à filiis suis. Tunc cepit exprobrare ciuitatibus, in quibus facta sunt plurimæ virtutes eius, quia non egissent penitentiam. 21. Vae tibi Carozaim, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro, & Sidone facta essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere penitentiam egissent. 22. Verumtamen dico vobis, Tyro, & Sidone remissus erit in die iudicii, quam vobis. 23. Et tu Capharnaum nunquid usque, in cælum exaltaberis: usque in infernum descendes, quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, forte mansissent usque, in hanc diem. 24. Verumtamen dico vobis, quia terra Sodomorum remissus erit in die iudicii, quam tibi. 25. In illo tempore respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. 26. Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te. 27. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo nouit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis nouit, nisi Filius, & cui voluerit Filius reuelare. 28. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. 29. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris. 30. Iugum enim meum suauis est, & onus meum leue.

Luc. 7. c. 18.

Isa. 35. a. 5. & 61. a. 1.

Luc. 7. c. 14

Mal. 3. a. b. 1.

Marc. 1. a. 2.

Luc. 7. d. 27

Mal. 4. b. 5.

Luc. 10. d. 13

Ioan. 6. c.

46. & 7. d.

28. & 8. b.

19. & 10. c.

15.

Ier. 6. d. 16.

1. lob. 5. a. 2

IN CAPVT VNDECIMVM

ARGVMENTVM.

VM ab impio Rege vir sanctissimus Ioannes in vincula coniectus esset, eaque causa populus, & eius discipuli mœrerent, misit ille ex carcere, & ex Domino quaerit: An ille sit promissus in lege Messias? Christus multa miracula faciens, facto, quis sit, ostendit. Deinde turbis Ioannem à vitæ austeritate, sanctitate, constantia: officio, commendat; maiorem omnibus de muliere natis asserit, adeoque Eliam esse. Deinde duris & incredulis exprobrat, quod nec Ioanni, nec sibi crediderint: damnationemque prædicat. Denique fideles, & Ioannis captiuitate tristes consolatur, confitens Patri hæc abscondita à sapientibus & paruulis reuelata: sibi omnia à Patre tradita, omnes ad se inuitat, iugum suum esse suauis, & onus leue. Continet itaque hoc caput Epitaphium Ioannis Baptiste, quo Deus ostendere voluit, quantum ab humano iudicio discreper sententia numinis sui, Iudei Ioannem habere dæmonium calumniabantur, Herodes vt molestum capit, Herodias vt inimicum persequitur; denique velut caput vile pacandæ meretriculæ occiditur, & conuiuiali præcepto in ludibrium. Syrus initio habet, Ad oblationem amputationis capitis Iouachanon, à versu 16. ad 25. secunda feria tertiæ septimanæ ieiunii. Inde ad finem ad vespertum Dominica 2. post Epiphaniam. quam vocat דַּנְעָחָ Dannecha, hoc est, Orientem seu ortum.

Christus factus docet discipulos Ioannis.

VERSVS